

Nr 209.

Godkänd av första kammaren den 18 maj 1943.

Godkänd av andra kammaren den 18 maj 1943.

*Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckta motioner an-
gående utredning rörande rundradiorörelsen.*

(Statsutskottets utlåtande nr 98.)

Till Konungen.

I två inom riksdagen väckta likalydande motioner, I: 17 och II: 18, har hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla dels om en snabb och allsidig utredning om rundradiorörelsen, dess framtidslinjer och aktuella behov, däribland införande av dubbelprogram, effektivisering av kortvågssändning och anordnande av trådradio, ävensom de spörsmål rörande större tilldelning åt Radiotjänst av licensmedlen, som kunna uppstå i samband härmed, dels ock att resultatet av denna utredning skyndsamt framläggas för prövning av riksdagen.

Över motionerna ha, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, telegrafstyrelsen och aktiebolaget radiotjänst avgivit yttranden, vilka fogats som bilagor till statsutskottets utlåtande nr 98.

Aktiebolaget radiotjänsts verksamhet torde, såsom motionärerna framhålla, i stort sett vara förtjänt av allmänt erkännande. Även under krigsåren, då sändningstiden blivit begränsad på grund av att telegrafstyrelsen haft knapphet på reservlager av sändarrör, synes bolaget ha förstått att på ett tillfredsställande sätt förmedla den särskilda upplysningsverksamhet, som tidsläget och dess föranstaltningar orsakat. Det kan dock ej förnekas, att dessa nya programuppgifter förorsakat en trängsel under den mest avlyssnade sändningstiden, som icke varit till fördel för radions väsentliga uppgifter i underhållningssyfte och i folkbildningens och det kulturella livets tjänst.

Med hänsyn till de klagomål rörande kortvågssändningarnas effekt, som ofta framförts av utlandssvenskar och av svenskar, som på grund av avspärrningar kommit att kvarstanna i utlandet, anser sig riksdagen böra understryka det synnerligen angelägna i att denna betydelsefulla kontakt med våra landsmän i fjärran länder upprätthålles med radions hjälp i önskvärd utsträckning och med tillfredsställande effektivitet. Även den direkt till utlandet riktade upplysningsverksamhet, som det ligger i vårt lands intresse att bedriva, förutsätter nu liksom i framtiden avsevärt förbättrade sändningsresurser.

Motionärernas utredningskrav tar emellertid främst sikte på framtiden. Av de yttranden, som aktiebolaget radiotjänst och telegrafstyrelsen avgivit, framgår, att radioverksamheten väntas få väsentligt vidgade arbetsuppgifter på många områden. Riksdagen hänvisar till dessa yttranden och konstaterar, att bolagets skrivelse i huvudsak innebär ett starkt understrykande av de principiella riktlinjer och de praktiska påpekanden och önskemål, som motionärerna gjort. Riksdagen finner det också klarlagt, att radions möjligheter att i olika avseenden verka som en kulturfaktor för hela det svenska folket ännu icke äro tillnärmelsevis utnyttjade, och att fredstiden, med dess många nya problem, även

kommer att ställa radion inför ytterligare synnerligen betydelsefulla uppgifter. Landsortens och landsbygdens önskemål och behov i kulturellt hänseende äro, i den mån de kunna tillgodoses med radions medverkan, ännu långt ifrån uppfyllda. Riksdagen, som redan år 1935 (skrivelse nr 336) givit uttryck åt denna åsikt, finner det angeläget att åter uttala, att rundradion härvidlag bör sättas i stånd att bättre än hittills lämna verksamt stöd.

De mångsidiga uppgifter i allmänhetens tjänst, som radion borde kunna deltaga i, synes riksdagen påkalla, att representanter ej endast för lyssnarna utan även för olika religiösa, kulturella, sociala och fackliga intressen beredas tillfälle att framföra sina synpunkter vid utformningen av de framtida riktlinjerna för radioverksamhetens utveckling. Radioverksamheten är i eminent grad en hela folkets angelägenhet, och uppdragandet av riktlinjerna för densamma bör därför, enligt riksdagens mening, icke förbehållas ett ämbetsverk och ett statligt bolag. En auktoritativ och allsidig utredning under statens medverkan synes, såsom motionärerna föreslagit, redan av denna anledning vara påkallad.

Riksdagen har också — med beaktande av den utredning om licensmedlens fördelning som motionärerna lämnat — uppmärksammat de ekonomiska spörsmål, som uppstått i samband med radioverksamhetens ideella uppgifter.

I remissyttrandena ha olika önskvärda utvecklingslinjer antytts såväl beträffande programtjänsten som den tekniska utbyggnaden för dubbelprogram, trådradio och kortvågssändning ävensom beträffande det av såväl telegrafstyrelsen som aktiebolaget radiotjänst understrukna önskemålet om ett radions eget hus. Det är därvid enligt riksdagens mening nödvändigt, att erforderlig sparsamhet iakttages.

Tillfredsställandet av dessa berättigade önskemål till lyssnarnas fromma måste anses vara en angelägen uppgift särskilt då de ekonomiska förutsättningarna i form av inflytande licensmedel torde skapa förutsättningarna därför. I det utredningsuppdrag, varom motionärerna hemställt, bör enligt riksdagens förmenande ingå planläggning på lång sikt av radioverksamhetens utbyggnad inom ramen för tillgängliga licensmedel och med hänsynstagande till såväl lyssnarnas intressen som de statsfinansiella förutsättningarna.

Avsaknaden av ekonomisk planläggning för rundradions framtidslinjer innebär en svaghet, som kan medföra risker för att svensk rundradio i fortsättningen icke skall kunna hållas i nivå med utvecklingens krav. Det av motionärerna påpekade förhållandet, att Finland för sina kortvågssändningar förfogar över en station med avsevärt starkare effekt än vad svensk radio förmår prestera, synes i detta sammanhang icke kunna undgå uppmärksamhet. Det förefaller som om utvecklingen på denna punkt redan gått vårt land förbi med bekanta konsekvenser i fråga om våra möjligheter att göra oss gällande i utlandssändningar på längre avstånd.

Med hänsyn till de många olösta ekonomiska, tekniska och kulturella problem, som äro förknippade med svensk rundradios verksamhet, får riksdagen hos Kungl. Maj:t anhålla om en snabb och allsidig utredning samt om förslag rörande rundradion, dess aktuella behov och riktlinjerna för dess framtida verksamhet.

Stockholm den 18 maj 1943.

Med undersåtlig vördnad.
